

Antropoloji

Evli Erkekler Hoşlanmayacak!..

Memeli türlerinin %95'inde erkekler dişilerine bağlanmıyor ve yavruların yetiştirilmesine katkıda bulunmuyor. O halde türümüzün erkeklerini yuvaya bağlayan ne? Araştırmacılar "erkeklik hormonu" diye bilinen testosteronun bir rolü olduğunu düşünüyorlar. Hayvanlarda yüksek testosteron düzeyleri saldırgan davranışlarla ilişkilendiriliyorsa da, bazı türlerde yavru bakımı davranışına paralel olarak testosteron düzeyinin büyük ölçüde azaldığı gözleniyor. Aslında bu durumun Kuzey Amerika'daki insanlar için de geçerli olduğu, daha önceki çalışmalarda ortaya çıkmıştı. Ama bu yakınlarda Çin'de gerçekleştirilen bir araştırma, durumun kültürlerden bağımsız olarak tüm dünyada geçerli olduğunu gösteriyor. Nevada Üniversitesi'nden kültürel antropolog Peter Gray yönetimindeki bir araştırma ekibi, Beijing'de 66 bekar, 30 evli ama çocuksuz, 30 da evli ve çocuk sahibi

erkek denek üzerinde çalışma yürütmüş. Yaşları 21 ile 38 arasında değişen deneklerden günde iki kez tükürük örneği alınmış. Testosteron düzeyinin en yoğun olduğu sabah saatlerinde bekarlara kıyasla evli-çocuksuz erkeklerin testosteron düzeylerinin %20, evli-çocuklu erkeklerinse %50 oranında az olduğu belirlenmiş. Ekibin bulgularına göre öğleden sonra yapılan ölçümlerde de testosteron düzeyindeki farklılıklar, o kadar yüksek olmasa bile yine önemini koruyor. Northumbria Üniversitesi'nden (İngiltere) psikolog Nick Neave'e göre bulgular anlamlı; çünkü testosteron, erkeklerde evlilikte, özellikle de küçük çocukların da yer aldığı bir evlilikte, mutluluğa yardımcı olmayan pek çok cinsel davranışın temelinde yatıyor.

Science, 18 Kasım 2005

Batakılık Kurbanları

İrlanda'da 2003 yılında bir bataklıkta keşfedilmiş iki demir çağı adamına ait kalıntılar üzerinde 18 ay süreyle yapılan incelemeler, bunların tanrılara kurban edildiklerini ve öldürülmeden önce ağır işkence gördüklerini ortaya koydu. Çalışmayı yürüten İrlanda Ulusal Müzesi araştırmacılarına göre, bataklığın oksijensiz ortamında son derece iyi korunmuş kalıntılar, kurbanlardan birinin göğüs uçlarının kesildiğini ve bıçaklanıp öldürüldükten sonra da başının kesilip bedeninin parçalara ayrıldığını gösteriyor. Yaklaşık 2300 yıl önce yaşadığı belirlenen kurbanlardan birinin saçı üzerinde yapılan incelemeler, büyük ölçüde sebze ağırlıklı bir diyetle işaret ediyor; bu da kurbanın yazın öldüğünü gösteriyor. Saç ayrıca büyük olasılıkla Güney Avrupa'dan gelmiş olan reçinelerden yapıldığı düşünülen bir jelle kaplı. Öteki kurbanı, 2 metre boyunda ve rahat yaşam sürdürdüğü anlaşılan bir erkeğe ait. Tırnaklarının son derece bakımlı olması, hiç bedensel bir iş yapmadığına işaret. Bu arada araştırmacılar Kuzeybatı Avrupa'da şimdiye kadar iyi korunmuş kalıntıları bulunan 100'den fazla "bataklık adamı"nın çoğunun, şiddet kurbanı olduklarını gösteren izler taşıdığına işaret ediyorlar. Bu son iki kurbanı birlikte daha önce İrlanda'da ortaya çıkarılan 40 başka gövde, eski kabile topraklarının sınırlarında bulunmuş. Bu da, ele geçirilen rakip kabile üyelerinden bazılarının, bereket tanrılarına kurban edilmiş olabileceklerini gösteriyor.

Science, 21 Ocak 2006

Göçmen Çiftçiler Avrupa'da Kök Salmamışlar

Bundan yaklaşık 7500 yıl önce tarımı Avrupa'ya taşıyan çiftçilerin, günümüz Avrupalılarının kalıtsal yapısına fazlaca katkı yapmadıkları belirlendi. Alman, Estonya ve İngiliz araştırmacılar, çeşitli Orta Avrupa ülkelerindeki neolitik yerleşimlerden çıkartılan ilk çiftçi iskeletlerinin 24'ünden mitokondri DNA'sı elde ede-

bilmişler. Hücre çekirdeklerindeki DNA'larından farklı olarak hücrenin "enerji santralleri" olarak tanımlanan mitokondri adlı organellerde de DNA bulunuyor. Ancak, mitokondri DNA'ları yalnızca anneden çocuklara geçiyor ve çekirdek DNA'larından farklı olarak babanın da genetik şifresini içermiyor. Bu nedenle, genetikçilerce soy ağaçlarının incelenmesinde çok yararlı bir araç olarak değerlendiriliyorlar. Araştırmacılar, bu 24 iskeletten alınan mitokondri DNA'sının en az altısının, "N1a" diye tanımlanan ve günümüz Avrupalılarında son derece ender

rastlanan bir soya ait olduğunu belirlemişler. Çalışmaya göre N1a soyunun, Avrupa'ya gelen ilk tarımcıların %6-42'sini temsil etmesi gerekiyor. Oysa, ABD'deki veri bankalarından alınan ve modern Avrupalılara ait 35.000 ayrı kişiye ait genom örneklerinde N1a soyundan olanların oranı, %0,2'yi geçmiyor. Araştırmacıların bu verilerden çıkardıkları sonuç, küçük öncü grupların, tarım etkinliklerini Avrupa'nın değişik bölgelerine taşımış oldukları. Bu küçük grupların çevresinde yerleşmiş olan topluluklarınsa bir kez tarım kültürünü benimzedikten sonra, çok daha hızlı artan nüfuslarıyla N1a soyunu günümüz düzeyine indirgemiş oldukları düşünülüyor.

Science, 11 Kasım 2005